

تعبیر نخست

حضرت امام علی (ع) از سه تعبیر و مثال بسیار زیبا استفاده می‌کنند تا خاصیت نماز را در آنگاه بهتر جان‌پندارند. تعبیر اول این گونه است: «وَأَيُّهَا النَّحْتُوبُ حَتَّى تُرَوَّى نَمَازُ كُنَّاهَانِ» همچون برگ‌های بامیزی می‌ریزد. این بشارت و مژده‌شای بخش و عظیمی است که از زبان امیرالمؤمنین (ع) به مؤمنان و پویندگان راه حق داده می‌شود تا اگر به دنبال آن هستند که گناهانی را که به ذهن و زبان و روح و قلب آنها حسیبند و آبی‌آرا آزار می‌دهد مثل برگ‌هایی که در یک خزان بامیزی از یک درخت فرو می‌ریزد، از کالیبد آنها فرو بریزد و آنها را راحت بگذارد، به نماز بنابرند. زیرا نماز مثل دستی با نسیمی که تنه درخت را می‌نکند و راه واسطه آن تکان و جنبش، برگ‌های بامیزی از درخت جدا می‌شود، گناهان و معاصی را از آنها دور می‌کند. در واقع نسخه مطمئن در اینجا از زبان حضرت امام علی (ع) مطرح می‌شود که با وجود نماز جایی برای ناپدید شدن از رحمت نماند، در حالی که در گذر حمت الهی نماند و مایوس سازد و پایش کشند. بنام معاصی و گناهان نماند، صحنه رایه گونه ای انسان دهد که تاگر جایی برای نماند شدن وجود نماند، در حالی که دیدگاه حضرت امام علی (ع) در این باره در نقطه مفصل هر از می‌گردد همچنان که حضرت بی‌فرمانده: «مَا أَفْهَمُنِي نَجَبُ لِمَهَلَاتِ بَعْدَ نَحْتِي أَتَمُنِي رُكْعَتَيْنِ وَ أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَاقِبَةَ» به التواضع و التواضع می‌کنند گناهی که پس از آن مهلت بیاورد نماز تکمیل یگزارم و از خداوند مغفبت طلبیم.»

نگاهی کوتاه به جایگاه و اهمیت نماز از دیدگاه امیرالمؤمنین (ع)

نسیم عبادت و پاییز گناهان

نماز در معارف اسلامی از جایگاهی بسیار رفیع برخوردار است و علاوه بر تأکیدهای مکتب رسول گرامی اسلام (ص)، آنکه اظهار (علیهم السلام) نیز بر انجام هر چه بهتر این فریضه واجب الهی، نوسه‌های بسیاری داشته‌اند. نماز و اقامه آن می‌تواند موجبات گشایش‌های بسیار زیادی برای مؤمنین باشد. در مطلب پیش رو به سه تعبیر مهم حضرت امیرالمؤمنین (ع) درباره نماز پرداخته ایم. سه تعبیری که دقت در آنها می‌تواند ما را در اقامه هر چه بهتر نماز یاری برساند و در کمال اهمیّت انجام این فریضه الهی را برماند روشن تر سازد.

گزیده‌ای از بیانات و یک استفتاء از رهبر معظم انقلاب

نماز اول وقت را به هیچ بهانه‌ای از دست ندهید

دل را به خدا پیوند بزنید، راضی هم در شرع مقدس باز است؛ یک کار رمز آلود پیچیده‌ای نیست، شما قله کوه را از پایین نگاه می‌کنید، می‌بینید کسانی آنجا هستند؛ اینچنین نیست که تصور کنید اینها بال زدن رفتند آنجا، نه، اینها از همین مسیری که جلوی پای شماست، جلو رفتند و به آنجا رسیدند، دچار توهم نشوید، خیال نکنیم که با یک نوع حرکت غیر عادی و غیر معمولی می‌توان به آن قله‌ها رسید؛ نه، آنها یی که در آن قله‌ها مشاهده می‌کنند، از همین راه‌ها عبور کردند. این راه‌ها چیست؟ در درجه اول، ترک گناه، گفتش آسان است، دروغ عیاش سخت است؛ اما تاگزیر است، دروغ نگفتن، خیانت نکردن، از لغزش‌های گوناگون جنسی و شهوانی پرهیز کردن، از گناهان پرهیز کردن؛ قدم مهم‌تریش این است. بعد از ترک گناه، انجام واجبات و از همه واجبات مهم‌تر، نماز است. «و اعلم ان كل شیء من عملک تبع الصلاک»، همه کار انسان تابع نماز است. نماز را به وقت بخوانید، با توجه و با حضور قلب بخوانید.

«بخشی از بیانات در تاریخ ۲۱ مرداد ۱۳۸۹»

آیا کارمندان می‌توانند به جای رسیدگی به کارها نماز اول وقت بخوانند؟
پرسش: آیا برای نماز جماعت از سوی کارمندان در ساعات رسمی کار جایز است؟ و بر فرض عدم جواز، اگر ملزوم شوند که بعد از پایان ساعات رسمی، آن مقدار وقتی را که به نماز خواندن اختصاص داده‌اند، جبران کنند، آیا در این صورت، اقامه نماز در ساعات رسمی کار برای آنان جایز است؟
پاسخ: با توجه به اهمیت خاص نمازهای بومی و تأکید زیادی که بر اقامه نماز در اول وقت شده است و با توجه به فضیلت نماز جماعت، مناسب است که کارمندان روشی را اتخاذ کنند که بتوانند در خلال ساعات کار اداری نماز واجب را به طور جماعت در اول وقت و در کمترین زمان بخوانند، ولی باید به گونه‌ای اقدامات این کار را فراهم کنند که نماز جماعت در اول وقت بیانه و وسیله‌ای برای به تأخیر انداختن کارهای مراجع‌گندگان نشود.

«بر گرفته از سایت رهبر معظم انقلاب اسلامی، بخشی استفتاءات»

تعبیر دوم

تعبیر دوم امیرالمؤمنین (ع) درباره نماز این گونه است: «و تَلَفُّهُمَا الْإِطْلَاقُ الرَّبِيعُ نَمَازُ غُلٍّ وَ زَجْبِرِهَا مَعَاصِي رَا زَا كَرْدَن هَامِي كَشَايِد» حقیقت آن است که وقتی زنجیرها و دلبسته‌ها و غل‌ها به قلب و ضمیر انسان بسته شده باشند، او را سنگین می‌کنند و امکان طی طریق و سلوک در حقیقت را از انسان سلب می‌کنند. مثل این می‌ماند که دو نفر در مسیری به پیش می‌روند؛ اولی هیچ بار اضافی یا با خود ندارد و سبکبار و سبکبار پیش می‌رود، اما دومی بار اضافی و سنگین یا خود حمل می‌کند معلوم است او در چنین وضعیتی نخواهد توانست به مقصد مقصود خود دست پیدا کند، پس شرط رسیدن به مقام تقرب و لذت انس با حق این است که انسان دست و پای خود را از زنجیرها و بارها و غل‌ها و هر آنچه که او را سنگین می‌کند و اجزای سلوک را از او می‌گیرد، آزاد رها سازد. در اینجا هم بار نسخه سفیض از زبان امیرالمؤمنین (ع) مطرح می‌شود که هر که می‌خواهد خود را از این زنجیرهای سنگین رها سازد، دیداد که چاره کار و راه گریز در نماز است و سر بنجه‌های نماز می‌تواند جان او را از میان این زنجیرها رها سازد.

تعبیر سوم

اما تعبیر سوم و مهمی که در این فراز از خطبه از زبان حضرت مطرح می‌شود، نقل قولی از حضرت رسول الله (ص) است که ایشان در آن نماز را به چشمه آب گرمی که بر در خانه کسی باشد و شبیه روزی پنج بار خود را در آن شست و شوهد، تشبیه فرموده است که بدون تردید، پس از این شست‌وشو، آلودگی در بدن چنین کسی باقی نخواهد ماند. این تعبیر هم یکی از بهترین تعبیرها درباره نماز است که عرفان و اولیا به تأسی از رسول الله (ص) در آثار و بیانات و سخنان خود به این تعبیر اشاره کرده‌اند. در این تعبیر، نماز به یک چشمه آب تشبیه شده است که بر در خانه کسی باشد و آن فرد روزی پنج بار به اندازه دفعاتی که در طول روز نماز می‌خواند، در آن چشمه آب تنی کند و خود را بشوید. تعبیر رسول الله (ص) در این باره تعبیر گندی و مهمی است. در این تعبیر، دنیا و معاصیات و معاتلات گرد و غبارها و عرق کردن‌هایی است که بر تن و جان کسی می‌نشیند و او را آلوده و کثیف می‌کند. چون دل مشغولی‌های دنیایی می‌تواند بغیر غفلت را بر ذهن و ضمیر کسی بنشیند و او را به تدریج از یاد حق دور کند، اما وقتی کسی روزی پنج بار به گرمی‌بارد، آب این غبارها و آلودگی‌ها همچنان بر تن نخواهد ماند؛ باسخ منفی است، اگر کسی هر روز پنج بار خود را در چشمه‌ای بشوید، کثیفی‌ها و غبارها را از او دور خواهند کرد. نماز نیز در این تعبیر چنین خصلتی دارد و جان مشتاقان را از غبار اوهام و غیر حق شست و شوی می‌دهد.

